

FINANČNI TRGI IN INSTITUCIJE

Mednarodne finančne institucije

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07

Mednarodne finančne institucije: vrste

> Mednarodne finančne institucije:

- "Bretton-Woodske" institucije (IMF, WB Group)
- Regionalne razvojne banke:
 - Inter-American Development Bank (IDB / IADB); <http://www.iadb.org/>
 - Asian Development Bank (ADB); <http://www.adb.org/>
 - African Development Bank (AfDB); <http://www.afdb.org/>
 - European Bank for Reconstruction and Development (EBRD); <http://www.ebrd.com/>
- Bilateralne razvojne banke (Nizozemska, Nemčija)
- Druge regionalne finančne institucije
 - European Investment bank (EIB); <http://www.eib.org/>
 - Black Sea Trade and Development Bank (BSTDB); <http://www.bstdb.org/>
 - Islamic Development Bank (IsDB); <http://www.isdb.org/>
 - Nordic Investment Bank (NIB); <http://www.nib.int/>

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07

Mednarodne finančne institucije: pregled

- Mednarodni denarni sklad (www.imf.org)
- Skupina Svetovne banke (www.worldbank.org)
- Evropska banka za obnovo in razvoj (www.ebrd.org)
- Evropska investicijska banka (www.eib.org)

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07

Nastajanje sodobnih MFI: razlogi

- Šibkost MFI po 1. svetovni vojni:
 - Razlog za veliko gospodarsko krizo (1920/1930)
 - Mednarodna neravnovesja in politične krize
 - Razvijanje ekonomske samozadostnosti namesto mednarodne trgovine in sodelovanja
- Nujnost sprememb:
 - Nova ekonomska ureditev po 2. svetovni vojni
 - Ustanovitev FI za koordinacijo ekonomskih politik in financiranje razvoja

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 4

Nastajanje sodobnih MFI: Bretton Woods

- Konferenca v Bretton Woods-u 1944:
 - Nova mednarodna denarna ureditev (44 držav)
 - Ustanovitev ključnih mednarodnih finančnih institucij:
 - Mednarodni denarni sklad, MDS (International Monetary Fund, IMF)
 - Svetovna banka (World Bank, WB)
 - GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) => WTO (World Trade Organisation)
 - Obdobje BW zaključeno 1971 / 73, ko se ZDA dolar umakne iz sistema zlate valute. FI ostanejo!

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 5

Mednarodni denarni sklad (MDS / IMF): namen

- **Namen ustanovitve IMF:**
 - Spodbujanje mednarodnega denarnega sodelovanja
 - Vzpostavitev in vzdrževanje stabilnosti deviznih tečajev (preprečevanje konkurenčnih deprecij)
 - Omogočanje uravnotežene rasti mednarodne trgovine (zaposlenost, rast BDP)
 - Vzpostavljane pogojev za multilateralni sistem plačil (odpravljanje deviznih omejitev,...)
 - Finančna pomoč za zagotavljanje plačilno-bilančnih ravnovesij (preprečevanje plačilno-bilančnih neravnovesij)
- **“Articles of Agreement”**

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 6

MDS / IMF: delovanje

- Obdobje 1945-71: države članice vežejo svoje valute na USD in posredno na zlato
- Spremljanje ekonomsko finančnih dogajanj v državah članicah, nasveti članicam
- Posojanje državam članicam s plačilno-bilančnimi težavami (podpiranje reform)
- Tehnična pomoč vladam in centralnim bankam držav članic
- Fokus: makroekonomske politike + finančni sektor

2013

© M. Košak - FTI-FMF - P07

7

MDS / IMF: organizacija in upravljanje (1)

- MDS odgovarja za svoje delo članicam
- Organi upravljanja:
 - Odbor guvernerjev (“Board of Governors”):
 - Vsaka članica sedež (184 držav članic)
 - Letno srečanje (IMF-WB Annual Meeting)
 - Razvojni odbor (Development Committee):
 - Skupni organ IMF (Odbor guvernerjev) + WB
 - Mednarodni denarni in finančni odbor (IMFC - International Monetary and Finance Committee):
 - 24 članic, srečanje 2x letno

2013

© M. Košak - FTI-FMF - P07

8

MDS / IMF: organizacija in upravljanje (1)

- Izvršni odbor ([Executive Board](#))
 - 24 članski odbor, dnevne odločitve
 - 8 stalnih sedežev (ZDA, Japonska, Nemčija, Francija, UK, Kitajska, Rusija, Saudska Arabija)
 - 16 sedežev z 2-letnim mandatom, prispevajo konstituce (Slovenija v belgijski konstituciji)
- Izvršni direktor ([managing director](#)) + predsednik
- Ponderiran način glasovanja (sistem kvot)
- 2800 uslužbencev, 414 držav
- Sedež: Washington DC; Uradi: Paris, Tokyo, NY, Geneva

2013

© M. Košak - FTI-FMF - P07

9

MDS / IMF: način financiranja (1)

➤ **Vir financiranja – MDS kvota (IMF quotas):**

- Vplačane kvote (kapital) ob včlanitvi oz. ko se kvote revidirajo (do sedaj 8-krat)
- Trenutno kvote 213 mrd SDR / 308 mrd USD
- Višina kvote določena z gospod. močjo države:
 - 4 kriteriji: BDP (50%), odprtost (30%), ekonomska prilagodljivost (15%), mednarodne rezerve (5%)
 - Npr. ZDA 17,5% (37,1 mrd SDR; 53,5 mrd USD), min Palau, 0,001% (3,1 mio SDR; 4,5 mio USD)

➤ **Kvota = max kapital, ki ga prispeva članica:**

- 25% v SDR ali eni od svetovnih valut (USD, EUR,...)
- 75% v nacionalni valuti članice

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 10

MDS / IMF: način financiranja (2)

➤ **Glasovanje:**

- Vsaka članica 250 osnovnih glasov + dodaten glas za vsakih 100000 SDR

➤ **Dostop do financiranja:**

- "stand-by" sporazum, razširjeni sporazum
- do 100% kvote letno oz. 300% kvote kumulativno
- Izjemoma večji obseg

➤ **Dodelitev SDR:** sorazmerno z višino kvote

➤ **Revidiranje kvot (12, 8) :**

- Običajno na 5 let, 85% glasov članic, velikost + delitev

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 11

MDS / IMF: način financiranja (3)

➤ **Države članice z najvišjimi kvotami**

Current Distribution of IMF Quota Shares (percent of total)		
Country/Region	Actual Quota Share ¹	Nominal Quotas ¹
United States	17.1	37,149
European Union	32.4	70,404
Asia	11.5	25,010
China	3.7	8,090
India	1.9	4,158
Korea	1.3	2,927
Middle East and Turkey	7.6	16,426
Turkey	0.5	1,191
Latin America	7.6	16,501
Mexico	1.5	3,153
Brazil	1.4	3,036
Africa	5.3	11,498
Canada	2.9	6,369
Russian Federation	2.7	5,945
Switzerland	1.6	3,459
Australia	1.5	3,236
All other countries	9.8	21,317

¹Consented quotas as of May 21, 2007.

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 12

Kaj je SDR? (1)

► **Posebne pravice črpanja, SDR (Special Drawing Rights):**

- Oblika mednarodnih denarnih rezerv
- Oblikuje IMF (1969) z namenom dopolnjevanja mednar. rezerv članic (rast mednar. menjave!)
- Samo v knjižni obliki
- Do sedaj alociranih 21,4 mrd SDR (32 mrd USD)
- Uporaba SDR:
 - Transakcije med članicami
 - Mednarodna obračunska enota

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 13

Kaj je SDR? (2)

- Vrednost SDR:
 - Ob ustanovitvi: 1 SDR = 0,888671 gr. zlata = 1 USD
 - Po letu 1973 SDR kot košarica valut:
 - Odraža relativni pomen posameznih valut
 - EUR, JPN, GBP, USD
 - Sestava košarice revidirana vsakih 5 let
 - Tečaj v razmerju do USD objavljen dnevno
- Obrestovanje SDR:
 - Določanje tedensko – tehtano povprečje kratkoročnih obrestnih mer (denarni trg) valut v košarici
- Sestava SDR: http://www.imf.org/external/np/fin/data/rms_sdrv.aspx

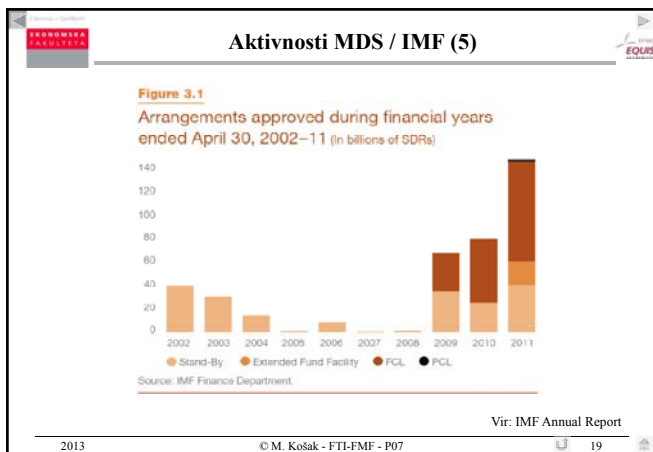
2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 14

Aktivnosti MDS / IMF (1)

► **Ocena gospodarsko finančnega stanja:**

- Ocena stanja po državah (country surveillance):
 - Letna posvetovanja ("Article IV consultations")
 - "Misija MDS" v državi članici (vlada, centralna banka, denarna, fiskalna + druge ekonomske politike)
 - Poročilo Izvršnemu odboru MDS
 - Objava ugotovitev izvršnega odbora
- Globalna ocena stanja
- Regionalne ocene stanja

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 15

- ### Aktivnosti MDS / IMF (3)
- Tehnična pomoč:
 - Področja nudenja tehnične pomoči in svetovanja:
 - Centralna banka, denarna politika, politika deviznega tečaja, davčna politika, uradne statistike, gospodarska in finančna zakonodaja...
 - Tehnična pomoč od sredine 60.-tih let
 - Različne oblike
 - [MDS in Slovenija](#)

- ### Svetovna banka / World bank
- Osnovni podatki:
 - Ustanovljena z Bretton Woods-kim sporazumom, 1944, 34 članic
 - Danes 184 članic, 7000+3000 zaposlenih iz 160 držav
 - Razvojna banka:
 - Dolgoročna posojila za obnovo in razvoj
 - Tehnična pomoč državam v razvoju
 - Namen:
 - Spodbujanje rasti in odpiranje novih delovnih mest
 - Pomoč revnim

Kdo vodi svetovno banko?

- **Delničarji:**
 - Države članice, delež odvisen od ekonomske moči (ZDA 16,4%, Jap 7,9%, Nem 4,5%, UK 4,3%, Fr 4,3%)
- **Svet guvernerjev ("Board of Governors"):**
 - Člani so ministri držav članic (finance, razvoj)
 - Srečanje 1x letno
- **Svet direktorjev (Board of Directors):**
 - izvršni direktorji (Executive Directors), skupaj 24
 - 5 stalnih (F, Nem, Jap, UK, ZDA)+19
 - Predsednik izvoljen za 5 let, tradicionalno iz ZDA, trenutno Robert B. Zoellick (11th Chief Executive of World Bank), pred njim Paul Wolfowitz
 - Novi predsednik (nominiran): Jim Yong Kim (<http://www.if.com/intl/cms/s/0/8aa5390-7755-11e1-93cb-00144feab49a.html#axzz1sNm0wOOc>)

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 22

Skupina Svetovne banke

```

graph TD
    WBG[World Bank Group] --> IBRD[INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT]
    WBG --> IDA[INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION]
    WBG --> IFC[INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION]
    WBG --> MIGA[MULTILATERAL INVESTMENT GUARANTEE AGENCY]
    WBG --> ICSID[INTERNATIONAL CENTRE FOR THE SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES]
  
```

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 23

Skupina svetovne banke: IBRD

- **Mednarodna banka za obnovo in razvoj:**
 - International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)
 - Ustanovljena 1945, 184 članic
 - Posojila in razvojna pomoč za srednje razvite države ("middle-income countries")
 - Latinska Amerika, Azija, Afrika, vzhodna Evropa
 - Financiranje:
 - Izdaja obveznic na mednarodnih kapitalskih trgih
 - V 2005: 13,6 mrd \$, v 37 državah

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 24

Skupina svetovne banke: IDA

➤ **Mednarodna razvojna agencija:**

- International Development Association (IDA)
- Ustanovljena: 1960, 165 članic
- Namen:
 - Boj proti revščini v najrevnejših državah sveta
- Način:
 - Brezobrestna posojila in donacije / pomoči
- Financiranje:
 - Finančna sredstva premožnejših držav članic
- V 2005: 8,7 mrd USD, 160 projektov v 66 državah

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 25

Skupina svetovne banke: IFC

➤ **Mednarodna finančna korporacija:**

- International finance corporation (IFC)
- Ustanovljena 1956, 178 članic
- Namen: Spodbujanje rasti v državah v razvoju
- Način:
 - Financiranje investicij v zasebnem sektorju
 - Zagotavljanje tehnične pomoči
 - Svetovanje vladam in podjetjem
- Oblike financiranja:
 - Partnerstva z zasebnimi investitorji
 - Posojila in lastniški deleži v skupnih investicijah
- V 2005: 5,4 mrd \$, 236 projektov v 67 državah

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 26

Skupina svetovne banke: MIGA

➤ **Agencija za zavarovanje multilateralnih investicij:**

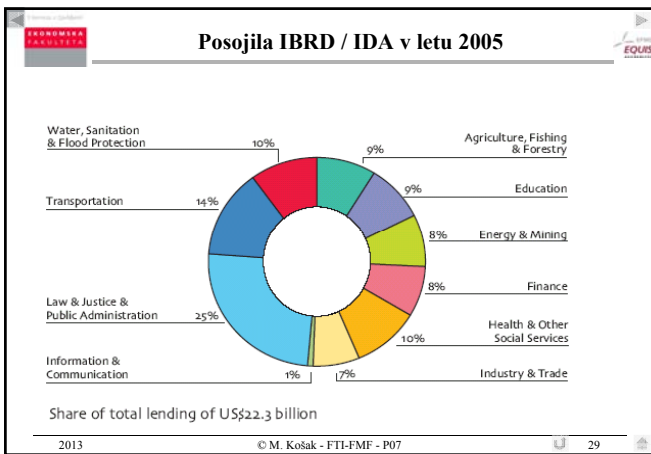
- Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)
- Ustanovljena 1988, 165 članic
- Namen:
 - Spodbujanje tujih naložb v državah v razvoju
- Način delovanja:
 - Garancije tujim investitorjem za zavarovanje pred nekomercialnimi tveganji (1,2 mrd \$ garancij v 2005)
 - Tehnična pomoč za razvoj investicijskih priložnosti
 - Pravna pomoč za odpravljanje ovir za tuje naložbe

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 27

Skupina svetovne banke: ICSID

- **Mednarodni center za poravnavo investicijskih sporov:**
 - International Center for the Settlement of Investment Disputes (ICSID)
 - ICSID ustanovljen 1966, 142 članic, v letu 2005 reševal 25 primerov
 - Pomoč pri poravnavi sporov med tujimi investitorji in državami gostiteljicami

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 28

Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) – (1)

- Evropska banka za obnovo in razvoj
 - European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) (<http://www.ebrd.com>)
 - Ustanovljena 1991 / Namen: financiranje razvoja srednje in vzhodne Evrope + bivše Sovjetske zveze
- Mednarodna razvojna banka v lasti:
 - Držav članic
 - Evropske skupnosti
 - EIB (Evropska investicijska banka)

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 30

Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) – (2)

- Značilnosti:
 - Kapital banke 20 mrd EUR (5 vplačano+15 na poziv)
 - Najvišja bonitetna ocena AAA (S&P), Aaa (Moody's)
 - Slovenija od dec 1992, 41,96 mio EUR
- Način delovanja:
 - Projektno financiranje za banke in podjetja (obstoječa in nova)
 - Namen financiranja: podpora privatizacije, prestrukturiranje državnih podjetij, infrastrukturni proj.
 - Spodbuden vpliv na zasebne investitorje

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 31

Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) – (3)

- Financiranje delovanja:
 - Kapital banke se ne uporablja neposredno
 - Izposojanje na mednarodnih kapitalskih trgih z izdajanjem obveznic (institucionalni vlagatelji, centralne banke)
 - Visoka boniteta => ugodni stroški zadolževanja

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 32

Evropska investicijska banka (EIB)

- European Investment Bank (EIB)
- Značilnosti:
 - Ustanovitev: 1957, Rimski sporazum (Treaty of Rome)
 - Članice banke: članice EU z vpisanim kapitalom
 - EIB je banka EU za dolgoročno kreditiranje
 - Namen delovanja:
 - Podpira prioritetne projekte EU,
 - integracija EU,
 - uravnotežen razvoj,
 - ekonomska in socialna kohezija držav članic

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 33

Skupina EIB (EIB Group)

➤ Skupina EIB:

- Mar. 2000, Evropski svet v Lizboni, poziv za povečano podporo SME podjetjem
- Svet guvernerjev EIB ustanovi "Skupino EIB":
 - EIB
 - EIF (European Investment Fund)
 - EIB(59,15%), EC(30%), evropske banke (10,85%)
 - EIF zagotavlja tvegani kapital in garancije za SME podjetja
 - EIF deluje že od 1994
 - Namen: spodbujanje konkurenčnosti prek financiranja

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 34

Upravljanje EIB

➤ Organi upravljanja:

- Svet guvernerjev (Board of Governors): običajno finančni ministri držav članic
- Svet direktorjev (Board of Directors)
 - 16 mest + max 6 ekspertov
- Upravni odbor (Management Committee)
 - Predsednik + 8 podpredsednikov
 - Philippe Maystadt (Belgija)
- Nadzorni odbor (Audit Committee)

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 35

Aktivnosti EIB (1)

➤ EIB kot razvojna banka:

- Neprofitno delovanje (t.j. ni izplačevanja dobička)
- Zadolževanje na mednarodnih finan./kapitalskih trgih
- Dolgoročno posojanje, investicijska posojila
 - Ekonomska in socialna kohezija
 - Uvajanje iniciative "Innovation 2010" (i2i)
 - Podpora malim in srednje velikim podjetjem
 - Zaščita okolja, obnovljivi energetski viri
 - Razvoj Eu integracije
- EIB se ne ukvarja s posli klasičnega komercialnega bančništva

2013 © M. Košak - FTI-FMF - P07 36

- Države v katerih EIB prisotna:
 - V letu 2005 pribl. 89% financiranja za projekte v EU
 - Posojila izven EU:
 - države kandidatke na Balkanu, Mediteran
 - Rusija, Ukrajina, Afrika, Karibi, Azija, Latinska Amerika
- Koristi posojil EIB:
 - Ugodnejše obrestne mere, zaradi cenejših virov
 - Dolgoročna posojila večjih vrednosti
 - Nikoli ne financira več kot 50% projekta, vendar deluje kot katalizator
